

Dosarul nr. 2rac-395/2019
2rac-8/2020

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud: M. Murguleț)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: N. Simciuc, M. Guzun, Iu. Cotruță)

DECIZIE

05 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată
„Caliconix”, reprezentată de avocatul Victor Rusu,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu
Răspundere Limitată „Caliconix” împotriva Trustului Intergospodăresc de
Transport Auto „Agrotransconstrucția” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de
întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată și

la cererea reconvențională depusă de Trustul Intergospodăresc de Transport
Auto „Agrotransconstrucția” împotriva Societății cu Răspundere Limitată
„Caliconix” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea
cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 19 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 11 mai 2017, SRL „Caliconix” a depus cerere de chemare în judecată
împotriva TITA „Agrotransconstrucția” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii
de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că în perioada anilor 2014-2016, între părți, au
avut loc un șir de tranzacții de vânzare-cumpărare, confirmate prin facturi fiscale,
conform cărora SRL „Caliconix” a livrat marfa și a efectuat servicii de transport în
beneficiul TITA „Agrotransconstrucția”

A relatat că SRL „Caliconix” și-a executat pe deplin obligațiile sale, fapt ce se
confirmă prin facturile fiscale corespunzătoare, remise în adresa TITA
„Agrotransconstrucția” și acceptate de către aceasta.

Or, reclamanta a afirmat că TITA „Agrotransconstrucția” nu a executat în
modul corespunzător obligația de plată pentru marfa și serviciile de care
beneficiase, acumulând în așa mod o datorie în mărime de 181 939,32 de lei.

Totodată, a susținut că în scopul soluționării pe cale amiabilă a litigiului, la 11
aprilie 2017, a expediat în adresa TITA „Agrotransconstrucția” o pretenție, prin

care a solicitat achitarea în termen de 5 zile a datoriei acumulate, fiind preîntâmpinat că în caz de neachitare în termenul indicat, se vor calcula și dobânzi de întârziere.

Astfel, a evidențiat că pretenția a fost recepționată de către TITA „Agrotransconstrucția” la data de 13 aprilie 2017, însă pârâtul nu a răspuns și nici nu a întreprins careva măsuri în vederea stingerii datoriei față de SRL „Caliconix”.

Ulterior, prin cererea de completare a acțiunii, reclamanta a specificat că întru executarea obligațiilor de plată, pentru serviciile de transport și marfa de care beneficia, SRL „Caliconix” obișnuia să achite în avans prețul acestora.

Drept urmare a plăților efectuate, a constatat că de fapt reclamanta a transferat în contul TITA „Agrotransconstrucția” sume ce depășesc prețul serviciilor prestate și a mărfii livrate, în total acestea constituind 181 939,32 de lei, iar în aceste circumstanțe, TITA „Agrotransconstrucția” urma să restituie sumele achitate în plus, fapt ce nu a fost realizat, acumulând în așa mod o datorie în mărime de 181939,32 de lei.

De asemenea, reclamanta a considerat că în astfel de circumstanțe poate pretinde dobânda de întârziere, calculată conform art. 619 Cod civil, pentru perioada 19 aprilie 2017 - 30 aprilie 2017, în mărime de 1 076,68 de lei.

În drept, în temeiul art. 572, 602, 619 Cod civil, reclamanta a solicitat încasarea datoriei în sumă de 89 809,32 lei și cheltuielilor de judecată.

La 20 decembrie 2017, TITA „Agrotransconstrucția” a depus cerere reconvențională împotriva SRL „Caliconix” cu privire la încasarea datoriei și dobânzii de întârziere.

În motivarea acțiunii reconvenționale a indicat că conform facturilor fiscale nr. JV7853667 din 31 martie 2016, nr. JV7853681 din 31 mai 2016, nr. JV7853680 din 31 mai 2016, a livrat către SRL „Caliconix” marfă și servicii de transport în sumă 84 062,98 de lei.

A relatat că bunurile și serviciile au fost livrate și respectiv, efectuate corespunzător, însă pârâta nu și-a executat obligațiile corelativă de achitare a prețului sau prin compensarea parțială cu datoria dintre ei.

Prin urmare, la 27 noiembrie 2017, TITA „Agrotransconstrucția” a expediat în adresa pârâtei o pretenție, recepționată de ultima la data de 29 noiembrie 2017, prin care a solicitat achitarea datoriei în termen de 7 zile, sau compensarea acesteia cu datoria reclamantului față de pârât. Însă, deși pretenția a fost recepționată, pârâta nu a dat curs acesteia.

În drept, acțiunea reconvențională a fost întemeiată pe prevederile art. 513, 572, 617, 619 Cod civil.

TITA „Agrotransconstrucția” a solicitat încasarea din contul SRL „Caliconix” în beneficiul său a datoriei în sumă de 84 062,98 de lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 428,38 de lei și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 09 octombrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani a fost admisă integral cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Caliconix”; a fost încasat de la TITA „Agrotransconstrucția” în beneficiul SRL „Caliconix” datoria în mărime de 89 809,32 lei și cheltuielile de judecată formate din achitarea taxei de stat în sumă de 2 694,27 de lei și de asistență juridică în mărime de 6 000 de lei; a fost respinsă acțiunea reconvențională a TITA „Agrotransconstrucția” împotriva SRL „Caliconix” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată.

Invocând netemeinicia hotărârii primei instanțe, la 08 noiembrie 2018, TITA „Agrotransconstrucția” a declarat apel, prin care a solicitat casarea hotărârii din 09 octombrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani în partea respingerii acțiunii reconvenționale cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii reconvenționale.

Prin decizia din 19 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de TITA „Agrotransconstrucția”; a fost casată parțial hotărârea din 09 octombrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, în partea respingerii acțiunii reconvenționale depuse TITA „Agrotransconstrucția” cu pronunțarea în această parte a unei hotărâri, prin care a fost încasat de la SRL „Caliconix” în beneficiul TITA „Agrotransconstrucția” datoria în sumă de 84 062,98 de lei, dobânda de întârziere în sumă de 428,38 de lei și cheltuielile legate de achitarea taxei de stat la depunerea acțiunii reconvenționale în sumă de 534,74 de lei.

Pentru a decide astfel, instanța de apel, prin prisma art. 9, 512, 514, 572, 643, 666, 667, 753 Cod civil, a considerat întemeiat apelul declarat, concluzionând de a casa în parte hotărârea primei instanțe.

Colegiul reieșind din circumstanțele cauzei, a concluzionat că între SRL „Caliconix” și TITA „Agrotransconstrucția” au fost prestate servicii reciproce, iar în urma relațiilor respective, fiind eliberate facturi fiscale de către ambele părți.

Respectiv, instanța de apel a concluzionat că atât SRL „Caliconix” cât și TITA „Agrotransconstrucția”, au obligații reciproce de a primi și achita serviciile prestate, iar în caz de neexecutare a obligațiilor asumate, sunt în drept de a solicita executarea obligațiilor asumate după recepționarea serviciului prestat.

Or, în temeiul circumstanțelor de fapt elucidate din facturile fiscale anexate la dosar, și conform normelor legale care impun părțile participante ale raporturilor economice bilaterale la un anumit comportament, expus supra, Colegiul civil a considerat că prima instanță întemeiat a admis cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Caliconix”, și a încasat de la TITA „Agrotransconstrucția” în beneficiul SRL „Caliconix” datoria în sumă de 89 809,32 de lei și cheltuielile de judecată formate din taxa de stat în sumă de 2 694,27 de lei și cheltuieli de asistență juridică în sumă de 6 000 de lei.

Totodată, instanța de apel a considerat că prima instanță neîntemeiat a respins acțiunea reconvențională TITA „Agrotransconstrucția”, ca temei de respingere a acțiunii reconvenționale, servind faptul că reprezentantul TITA „Agrotransconstrucția” nu s-a conformat cerinței instanței de fond, de a prezenta un act recent de verificare a decontărilor reciproce, care să servească ca contra probă față de actul de verificare din 07 martie 2018, prezentat de către SRL „Caliconix”.

La caz, Colegiul a menționat că circumstanțele de fapt care demonstrează temeinicia cerințelor TITA „Agrotransconstrucția” față de SRL „Caliconix” sunt facturile fiscale nr. JV7853667 din 31 martie 2016, nr. JV7853681 din 31 mai 2016 și nr. JV7853680 din 31 mai 2016, conform cărora, apelanta a livrat intimatei marfă și servicii de transport în sumă totală de 84 062,98 de lei.

În aceiași ordine de idei, instanța de apel a specificat că datoria înregistrată de SRL „Caliconix” față de TITA „Agrotransconstrucția” a fost confirmată inclusiv prin Actul de verificare a întreprinderilor la situația din 07 martie 2018. (f.d. 111)

Mai mult, deși SRL „Caliconix”, a prezentat la materialele dosarului mai multe înscrisuri cu privire la rulajul mijloacelor financiare, conținutul acestora nu

reflectă achitarea de către aceasta în beneficiul TITA „Agrotransconstrucția” a plăților corespunzătoare facturilor fiscale nr. JV7853667 din 31 martie 2016, nr. JV7853681 din 31 mai 2016 și nr. JV7853680 din 31 mai 2016.

De asemenea, instanța de apel a remarcat că conform conținutului facturilor fiscale prezentate de reclamanta/ intimată la materialele dosarului (f.d. 7-31) TITA „Agrotransconstrucția” figurează la rubrica „furnizor” iar SRL „Caliconix” la rubrica „cumpărător”, or, dimpotrivă în situația în care TITA „Agrotransconstrucția” a înaintat pretenții față de SRL „Caliconix”, acestea servesc drept probe ce confirmă temeinicia acțiunii reconvenționale în speța dată.

Astfel, instanța de apel a constatat temeinicia pretențiilor reclamantei/ apelante privind încasarea datoriei de la SRL „Caliconix” pentru prestarea serviciilor, conform facturilor fiscale și actului de verificare anexate la dosar, și în concluzie a concluzionat că apelul declarat urmează a fi admis, iar hotărârea primei instanțe casată parțial, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii reconvenționale depuse de TITA „Agrotransconstrucția”.

La 02 septembrie 2019, SRL „Caliconix”, reprezentată de avocatul Victor Rusu, a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului s-a indicat că instanța de apela dat o apreciere eronată și arbitrară materialului probator prezentat de părți la actele cauzei, ceea ce a dus la emiterea unei decizii neîntemeiate.

De asemenea, recurenta a specificat că datoria față de intimat sunt confirmate prin careva facturi fiscale, anume factura fiscală nr. JV7853667 din 31 martie 2016, nr. JV7853681 din 31 mai 2016 și nr. JV7853680 din 31 mai 2016, or, respectivele facturi menționate de intimat, în materialitatea lor, nu se regăsesc la materialele dosarului.

Mai mult, a învederat recurenta că despre existența acestora intimatul a menționat doar în fața Curții de Apel, or potrivit art. 372 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces au dreptul să prezinte noi probe dacă acestea respectă prevederile art. 119/1 alin. (2), dacă acestea nu au fost reclamate de către prima instanță la cererea participanților la proces sau dacă au fost restituite în mod nejustificat de către prima instanță.

Având în vedere că este vorba de facturi, intimata a fost obligată de le prezinte în fața primei instanțe, concomitent, mai ales că prima instanță a solicitat expres probe concludente care să demonstreze susținerile din cererea reconvențională.

În contextul prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 19 iunie 2019.

Materialele cauzei atestă expedierea participanților la proces a copiei deciziei motivate, prin scrisoarea din 17 iulie 2019 (f.d. 191, Vol. II), dar la actele cauzei nu se regăsește dovada recepționării.

Astfel, recursul declarat la 02 septembrie 2019, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii

acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 16 septembrie 2019, prin scrisoarea de însoțire nr. 2rac-395/2019, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului copia cererii de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței timp de o lună de la data recepționării (f.d. 228, Vol. II).

Conform avizului de recepție, TITA „Agrotransconstrucția” a recepționat copia recursului la 19 septembrie 2019 (f.d. 204, Vol. II), însă în termenul stabilit de instanță nu a depus referință, prin care să-și exprime poziția vis-a-vis de recurs.

În corespundere cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 18 decembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție recursul declarat de SRL „Caliconix” a fost considerat admisibil și a fost fixat spre examinare într-un complet de 5 judecători, în vederea examinării fondului recursului.

În conformitate cu articolele 441 și 444 din Codul de procedură civilă, recursurile s-au examinat de un complet de 5 judecători, fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs și referință au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, recurenta și intimații au avut posibilitate să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse.

Verificând decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune admiterea recursului cu casarea deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, n alt complet de judecată, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurentei, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza Garda Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; Moreira Ferreira vs Portugalia (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84, 98).

În vederea respectării articolului 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, Colegiul lărgit nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept specificate la alin. (3) din articolul citat. Mai mult, recurenta nu au prezentat obiecții în privința acestui aspect procedural.

Esența articolelor 432 și 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă oferă instanței de recurs competența de a efectua un control al legalității deciziei atacate,

nu și a temeiniciei acesteia. Astfel, se vor reține circumstanțele de fapt, privite în ansamblu, care au fost prezentate de părți și stabilite de instanțele de judecată în fazele procesual anterioare, cu excepția situației în care constatările lor pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile.

În debut, Colegiul atestă că, în speță, SRL „Caliconix” a depus cerere de chemare în judecată, concretizată pe parcursul examinării cauzei, împotriva TITA „Agrotransconstrucția”, prin care a solicitat datoriei în sumă de 89 809,32 lei și cheltuielilor de judecată.

La rândul său, TITA „Agrotransconstrucția” a înaintat acțiune reconvențională împotriva SRL „Caliconix”, prin care a solicitat încasarea din contul SRL „Caliconix” în beneficiul său a datoriei în sumă de 84 062,98 de lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 428,38 de lei și a cheltuielilor de judecată.

Prima instanță fiind investită cu examinarea cauzei prin hotărârea din 09 octombrie 2018 a admis integral cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Caliconix”; a încasat de la TITA „Agrotransconstrucția” în beneficiul SRL „Caliconix” datoria în mărime de 89 809,32 lei și cheltuielile de judecată formate din achitarea taxei de stat în sumă de 2 694,27 de lei și de asistență juridică în mărime de 6 000 de lei; a respins acțiunea reconvențională a TITA „Agrotransconstrucția” împotriva SRL „Caliconix” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată.

Colegiul Curții de Apel Chișinău, verificând legalitatea hotărârii primei instanțe, prin decizia din 19 iunie 2019 a admis apelul declarat de TITA „Agrotransconstrucția”; a casată parțial hotărârea din 09 octombrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, în partea respingerii acțiunii reconvenționale depuse TITA „Agrotransconstrucția” cu pronunțarea în această parte a unei hotărâri, prin care a fost încasat de la SRL „Caliconix” în beneficiul TITA „Agrotransconstrucția” datoria în sumă de 84 062,98 de lei, dobânda de întârziere în sumă de 428,38 de lei și cheltuielile legate de achitarea taxei de stat la depunerea acțiunii reconvenționale în sumă de 534,74 de lei.

În conformitate cu art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În sensul art. 130 alin. (2) - (4) Cod de procedură civilă, nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

În concordanță cu art. 239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 241 alin. (5), (6) Cod de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

Art. 373 alin. (1) - (3) Cod de procedură civilă, stabilește că instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță.

De altfel, în conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel din 04 aprilie 2018 a fost adoptată cu încălcarea normelor de drept procedural și material, prin ce se impune casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare în următoarele circumstanțe.

Așadar actele cauzei atestă că în perioada anilor 2014-2016, între SRL „Caliconix” și TITA „Agrotransconstrucția” au avut loc un șir de tranzacții de vânzare-cumpărare, confirmate prin facturi fiscale, anexate la actele cauzei, conform cărora au fost livrate mărfuri și au fost prestate servicii de transport.

Colegiul remarcă că SRL „Caliconix” urmare a multiplelor tranzacții, prin acțiunea formulată împotriva TITA „Agrotransconstrucția”, cu concretizările ulterioare, în baza facturilor fiscale și a Actului de verificare (întocmit unilateral) pretinde încasarea sumei de 89 809,32 lei și cheltuielilor de judecată.

La rândul său, TITA „Agrotransconstrucția”, urmare a acelorași tranzacții de livrare a mărfurilor și prestare a serviciilor de transport, prin acțiunea reconvențională formulată împotriva SRL „Caliconix”, în temeiul facturilor fiscale, pretinde încasarea datoriei în sumă de 84 062,98 de lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 428,38 de lei și a cheltuielilor de judecată.

Or, în speță Colegiul notează că atât prima instanță la adoptarea hotărârii a reținut ca probe, în sensul admiterii acțiunii SRL „Caliconix”, facturile fiscale nr. JV7853667 din 31 martie 2016, nr. JV7853681 din 31 mai 2016 și nr. JV7853680 din 31 mai 2016, în care la rubrica „furnizor” este indicat TITA „Agrotransconstrucția”, iar la rubrica „cumpărător” - SRL „Caliconix”, cât și instanța de apel la adoptarea soluției de admitere a acțiunii reconvenționale a TITA „Agrotransconstrucția” a reținut aceiași facturi fiscale nr. JV7853667 din 31

martie 2016, nr. JV7853681 din 31 mai 2016 și nr. JV7853680 din 31 mai 2016, în care la rubrica „furnizor” este indicat TITA „Agrotransconstrucția”, iar la rubrica „cumpărător” - SRL „Caliconix”, ce au stat la baza emiterii deciziei. (f.d. 7-9, 30-32)

Respectiv, urmare acestui fapt, Colegiul consideră contradictorie decizia instanței de apel, în cazul în care în baza aceluiași facturi fiscale, nu poate fi concomitent și acțiunea de bază și acțiunea reconvențională, fiind un nonsens.

Așadar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel a fost adoptată arbitrar, fără o apreciere a argumentelor și probelor invocate de apelantă în coroborare cu cumulul de probe prezent la actele cauzei, iar faptul dat indică incontestabil la încălcarea de către instanța de apel a normelor de drept procedural, precum și la examinarea superficială și evazivă atât a apelului, cât și a cauzei deduse judecării, fără a fi verificată, în condițiile legii, legalitatea hotărârii contestate.

În atare condiții, instanța ierarhic inferioară avea obligația rezultând din prevederile art. 373 alin. (2) Cod de procedură civilă, de a da un răspuns cert referitor la relevanța unui înscris sau altuia. Or, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele, rezultând din prevederile art. 130 alin. (4) Cod de procedură civilă.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6 § 1 CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994). CEDO reiterează că, deși articolul 6 § 1 obligă instanțele să își motiveze hotărârile, acesta nu poate fi interpretat ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos, 19 aprilie 1994, pct. 61, seria A nr. 288). Instanțele trebuie să răspundă la argumentele esențiale ale părților, dar măsura în care se aplică această obligație poate varia în funcție de natura hotărârii și, prin urmare, trebuie apreciată în baza circumstanțelor cauzei (Hiro Balani împotriva Spaniei, 9 decembrie 1994, pct. 27).

Tot aici, este de menționat că în cadrul soluționării cauzei, probele din dosar se cercetează doar în ansamblul și în interconexiunea acestora, or, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

Mai mult, în conformitate art. 390 alin. (1) lit. e), f) Cod de procedură civilă, decizia instanței de apel trebuie să conțină motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă și concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

Or, în sensul art. 6 CEDO, instanțele de judecată trebuie să indice, cu suficientă claritate, motivele pe care se întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, noțiunile ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării. CEDO, în cauza Suominen vs. Finlanda, a reținut că „... o funcție a unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult ca atât, o hotărâre motivată oferă părții posibilitatea să o conteste, precum și posibilitatea de a revedea decizia de către instanța de recurs. Doar prin

adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public a administrării justiției”.

Totodată, în cauza Van de Hurk v. Olandei, hotărârea din 19 aprilie 1994, și cauza Dulaurans v. Franței, Hotărârea din 21 martie 2000, paragraful 33, CEDO a statuat că dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă cererile și observațiile părților sunt într-adevăr „auzite”, adică examinate conform normelor de procedură de către tribunalul sesizat.

Altfel spus, art. 6 impune „tribunalului” obligația de a proceda la o examinare efectivă a mijloacelor, argumentelor și al elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța”. CEDO nu își propune să garanteze drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective (cauza Artico v. Italiei, Hotărârea din 13 mai 1980, seria A nr. 37, p. 16, paragraful 33).

Prin urmare, instanța de apel nu și-a executat în deplină măsură obligația legală de a motiva hotărârea luată și de a argumenta menținerea hotărârii primei instanțe, în partea admiterii acțiunii inițiale.

Dreptul de a fi auzit, prin urmare, a fost încălcat, or dreptul în cauză include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse, ceea ce nu a fost îndeplinit de instanța de apel.

În consecință, Colegiul, verificând conținutul deciziei contestate, în raport cu materialele dosarului, argumentele invocate în recurs, conchide că instanța de apel, s-a referit în mod declarativ la normele dreptului material pe care le-a considerat aplicabile speței, fără să se expună asupra circumstanțelor concrete ale cauzei și probelor administrate în cadrul judecării pricinii pe care se întemeiază concluziile privitoare la aceste circumstanțe și fără a indica motivele pentru care argumentele invocate în cererea de apel nu au fost reținute. Mai mult, nici nu au fost supuse aprecierii.

Este de menționat că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți.

Mai mult, hotărârea trebuie să se fondeze pe lege, trebuie să rezolve, într-o manieră certă, explicit sau implicit, toate cererile invocate de părți, conform principiului nr. 6 al Recomandării nr. 5 din 1984, adoptată la de Comitetul Miniștrilor al Consiliului European, privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, ceea ce în speță lipsește.

Or, în sensul principiului procesului echitabil, garantat de art. 6 CEDO, motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că cererile lor au fost analizate cu atenție și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar.

Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea cauzei în instanțele ierarhic inferioare nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul și a casa integral

decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei/ netemeiniciei acțiunii, urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu circumstanțele pricinii, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Caliconix”, reprezentată de avocatul Victor Rusu.

Se casează integral decizia din 19 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Caliconix” împotriva Trustului Intergospodăresc de Transport Auto „Agrotransconstrucția” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată și la cererea reconvențională depusă de Trustul Intergospodăresc de Transport Auto „Agrotransconstrucția” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Caliconix” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Galina Stratulat